

МОНГОЛ УЛСЫН
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМ

БИЗНЕС БА ХҮНИЙ ЭРХИЙН ЗАРЧМУУДЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНҮҮД

НҮБХХ-ийн Төслийн Зохицуулагч
Р.Ариунбилэг

БИЗНЕС БА ХҮНИЙ ЭРХИЙН ХӨТӨЛБӨР МОНГОЛД

- Үндэсний үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх ажлыг дэмжих
- Талуудын мэдлэг мэдээллийг дээшлүүлэх мэдлэгийн бүтээгдэхүүн, менежментийн арга хэрэгсэл боловсруулан гаргах
- Иргэний нийгэм, олон нийтийн оролцоог дэмжих
- Төр, бизнес, олон нийтийн үр дүнтэй хамтын ажиллагааны механизмыг дэмжих
- ЕХ-ноос Монгол Улсад хэрэгжүүлж буй эдийн засаг бизнесийг дэмжих бодлого хөтөлбөр, үйл ажиллагаатай уялдуулж үр дүнд суурилж ажиллах

**ТЭТГЭЛЭГТ ТӨСЛИЙН
УРАЛДААН**

ХҮНИЙ ЭРХИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР АЖИЛЛАДАГ
ИРГЭНИЙ НИЙГМИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫГ
УРЬЖ БАЙНА.

↓

БИЗНЕС БА ХҮНИЙ ЭРХ

МАТЕРИАЛ ХҮЛЭЭН АВАХ ХУГАЦАА:

2020 ОНЫ 5-Р САРЫН 7
дэлгэрэнгүй мэдээллийг:

www.mn.undp.org

Logos: European Union, B+HR Business and Human Rights Asia-Pacific, UNDP

[Тэтгэлэгт төслийн уралдаан](#)

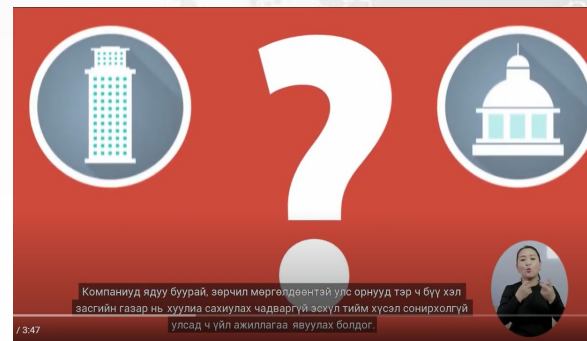
ШИНЭ МЭДЛЭГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН (Монгол хэлээр)

- [НҮБ-ын Бизнес ба хүний эрхийн удирдах зарчмууд 2020](#)
- [Хүний эрхэд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний гарын авлага 2021](#)
- [Хүний эрхийн магадлан шинжилгээ ба Ковид-19: Бизнесийн байгууллагын өөрийгөө үнэлэх түргэвчилсэн тест 2021](#)

ШИНЭ МЭДЛЭГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН (Монгол хэлээр)

- [НҮБ-ын Бизнес ба хүний эрхийн удирдах зарчмууд видео](#)
- [Бизнес ба хүний эрхийн Үндэсний үйл ажиллагааны төлөвлөгөө видео](#)
- [Хүний эрхийн магадлан шинжилгээ: Бизнес ба хүний эрх видео](#)
- [Бизнесийн үйл ажиллагаанаас үүдэх хүний эрхийн зөрчил сэргээх механизм видео](#)

МОНГОЛ УЛСЫН
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМ

European Union

ХҮНИЙ ЭРХЭД НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГАРЫН АВЛАГА:

Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордн
нүүрс олборлох, тээвэрлэх үйл
ажиллагааны жишээ

ХЭҮК-ын Тамгын Газрын Дарга
Ч.Алтангэрэл

ХҮНИЙ ЭРХЭД НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭ (ХЭНБҮ) ГЭЖ ЮУ ВЭ?

- ХЭНБҮ нь тодорхой бодлого, хөтөлбөр, төсөл, бизнесийн үйл ажиллагааны улмаас хүний эрхэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тодорхойлох, үнэлэх, арилгах буюу бууруулах арга хэмжээ авах үйл явц юм.
- ХЭНБҮ нь хүний эрхэд нөлөөлж болохуйц олон хүчин зүйлсийн талаар баримтад тулгуурласан, нарийвчилсан дүн шинжилгээг боловсруулж, оролцогч талуудад танилцуулах, эерэг өөрчлөлтийг бий болгохыг зорьдог.
- ХЭНБҮ нь тухайн бодлого, хөтөлбөр, төсөл бизнесийн үйл ажиллагааг шууд цуцлах, зогсоох гэдэг хандлагаас илүүтэй гарч байгаа болон болзошгүй хүний эрхийн зөрчлийг арилгах, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хүний эрхийг хангахад чиглэсэн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхэд шууд чиглэдэг.

ХЭНБҮ хийх 6 үндсэн алхам

ТАВАНТОЛГОЙН БҮЛЭГ ОРДЫН НҮҮРС ОЛБОРЛОХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХЭНБҮ 2018-2020

Уул уурхайн нэг төслийн хүрээнд хөндөгдөх эрхүүд

Хөндөгдөж буй хүний эрхэд үзүүлж нөлөөллийн эрчим, эрэмбэ

Эрэмбэ	Хөндөгдөж буй эрхүүд	Н	Х	С	М
I	Эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрх	3	3	2	3
	Эрүүл мэндээ хамгаалуулах эрх	2	3	2	3
	Амьд явах эрх	3	1	3	2
	Мэдээлэл авах эрх	1	3	2	3
II	Сурч боловсрох эрх	1	3	2	3
	Ундны ус болон ариун цэврийн байгууламжаар хангагдах хүний эрх	2	1	3	2
	Өргөдөл, гомдлоо гаргаж шийдвэрлүүлэх эрх	2	1	2	2
III	Эд хөрөнгө өмчлөх эрх	2	1	2	2
IV	Чөлөөтэй зорчих, оршин суух газраа чөлөөтэй сонгох эрх	1	1	2	2

Н - Нөлөөллийн ноцтой байдал
Х - Нөлөөллийн хамрах хүрээ
С - Эрхийг сэргээх боломж
М - Эрхийн зөрчил ойрын хугацаанд дахин үүсэх магадлал

ХҮНИЙ ЭРХЭД НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГАРЫН АВЛАГА 2021

БҮЛЭГ 1: Хүний эрхэд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийх аргачлал гарын авлага

БҮЛЭГ 2: Тавантолгойн бүлэг ордын нүүрс олборлох, тээвэрлэх үйл ажиллагааны хүний эрхэд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тайлан

БҮЛЭГ 3: Тавантолгойн бүлэг ордын нүүрс олборлох, тээвэрлэх үйл ажиллагааны хүний эрхэд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилт

АЧ ХОЛБОГДОЛ:

- Уул уурхайн болон бизнесийн бусад төслүүдээс үүдэлтэй хүний эрхийн зөрчлийн талаар үндэслэл бүхий баримтад суурилсан дүн шинжилгээ хийж, авч хэрэгжүүлэх шийдлийг тодорхойлох
- Төсөл хэрэгжүүлэгчид, хөрөнгө оруулагчид, төслийн үр шимийг хүртэгчдийн хоорондын үл ойлголцлыг арилган нийгмийн зөвшилцөл бий болгох, талуудын эрх тэгш хамтын ажиллагааг бий болгох

МОНГОЛ УЛСЫН
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМ

ХҮНИЙ ЭРХИЙН МАГАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭ БА КОВИД-19: БИЗНЕСИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ӨӨРИЙГӨӨ ҮНЭЛЭХ ТҮРГЭВЧИЛСЭН ТЕСТ

НҮБХХ-ийн Төслийн Зөвлөх
М.Мандхай

ЗОРИЛГО

- Бизнесийн үйл ажиллагаанаасаа хүний эрхэд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг олж тогтоон, түүнийг зохистойгоор шийдвэрлэхийг эрмэлзэж буй компаниудын хэрэгцээнд зориулсан хүний эрхийн магадлан шинжилгээний арга хэрэгсэл юм.
- Үндсэн агуулга нь **6** бүлэг, **58** асуултуудаас бүрдэнэ.

ХӨДӨЛМӨРИЙН
ЭРҮҮЛ, АХУЙ, АЮУЛГҮЙ
БАЙДАЛ

ХӨДӨЛМӨРЛӨХ ЭРХ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
ИРГЭДЭД ҮЗҮҮЛЭХ
НӨЛӨӨ

ХУВИЙН НУУЦЫГ
ХАМГААЛАХ

ГУТААН ДОРМЖЛОХ,
ЯЛГАВАРЛАН
ГАДУУРХАЛТААС
СЭРГИЙЛЭХ

КОМПАНИЙН
БОДЛОГО,
МЕНЕЖМЕНТ

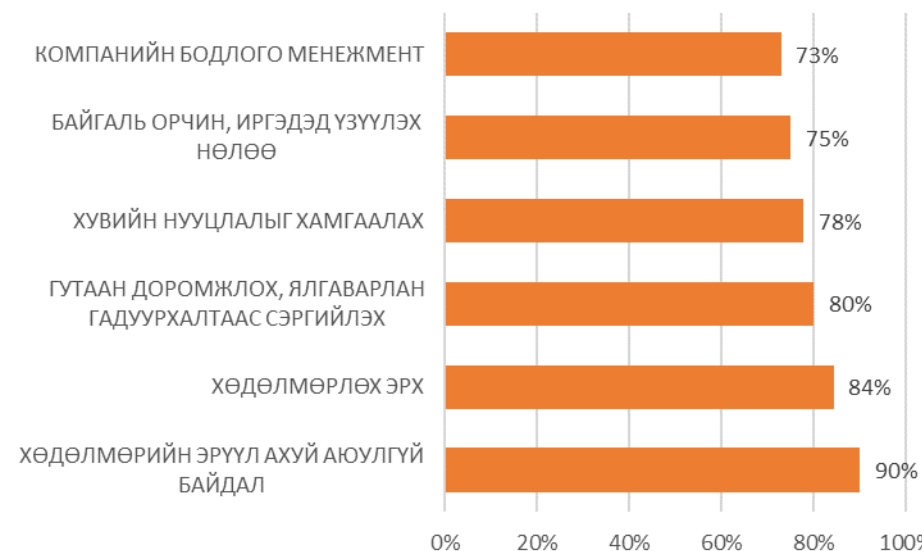
ЗАРИМ КОМПАНИЙН ӨӨРИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН

Салбар бүрээс нийт 6 компани үнэлгээ хийснээс өгөгдсөн асуултуудад шаардлага хангаж байгаа буюу “Тийм” гэж хариулсан дундаж нь **80%** -тай байна.

Үүнээс гүйцэтгэл хангалтгүй 3-4 бүлэг байна:

1. Компанийн бодлого, менежмент - **73%**
2. Байгаль орчин, иргэдэд үзүүлэх нөлөө - **75%**
3. Хувийн нууцлалыг хамгаалах - **78%**
4. Гутаан доромжлох, ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх – **80%**

Хариулт "Тийм"

КОМПАНИЙН БОДЛОГО, МЕНЕЖМЕНТТЭЙ ХОЛБООТОЙ ХАМГИЙН ХАНГАЛТГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТТЭЙ АСУУДАЛ НЬ:

- КОВИД-19 хямралын эсрэг Засгийн газрын урамшууллын бодлогод нийцүүлэн жижиг, дунд ханган нийлүүлэгчид болон жижиглэнгийн худалдаа эрхлэгчдийн амьдрах чадварыг нэмэгдүүлэхийн тулд төлбөрийг нь цаг тухайд нь төлөх, зээлийн хугацааг нь сунгах зэргээр дэмжих.
- Компанийн Хүний Эрхийн Бодлогод тусгасан үүрэг хариуцлагын талаар дотоод болон гадаад оролцогч талуудад мэдээлэх.
- КОВИД-19 цар тахалтай холбоотой хүний эрхийн сөрөг нөлөөллийг тодорхойлох, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, хариуцлага тооцохын тулд хүний эрхийн магадлан шинжилгээ хийх.

МОНГОЛ УЛСЫН
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМ

European Union

B+HR
Business and Human Rights
Asia-Pacific

**АНХААРАЛ ТАВЬСАНД
БАЯРЛАЛАА!**

